

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DEN DEJLIGE SILKEBORGEN

Af redaktionssekretær G. Nørgaard Jepsen

NÅR Slægtsgårdsforeningens medlemmer i forbindelse med årsmødet drager rundt på Silkeborg-egnen, kan man vel nok regne med, at de vil se på egnen med noget andre øjne end den almindelige turist.

Den følelse af samhørighed med svundne tider, som besjæler foreningens medlemmer, vil betyde, at de med skærpede sanser vil se på egnens historiske minder og den interesse, som enhver slægtsgårdsmand og kvinde givet har for at bevare det skønne, betyder sikkert også en opøvet sans til at nyde, hvad der er smukt.

Historiske minder og skønhed har Silkeborg-egnen i rigt mål, og på stedet for årsmødet, Himmelbjerget, går de to ting op i en skøn forening.

Mere storslået udsigt end den, der her bydes på, skal man lede længe efter, og overalt på »bjerget« taler historien lige fra udsigtstårnet, der er rejst til minde om Frederik den Syvende, grundlovens giver, til de mange mindsten over kendte danske mænd, kvindernes eg til talerstolen med indskåret navne på mange kendte mænd, der har ført ordet på Himmelbjerget, siden St. St. Blicher første gang kaldte til folkemøde der.

Men Silkeborg-egnen er langt mere end Himmelbjerget og den skønne sejltur, som så mange som muligt må se at få med. Silkeborg-egnen har faktisk det hele naturmæssigt, bortset lige fra klipper og hav. Her bydes på den indelukkede idyl i bøgeskoven, her er den storslåede udsigt fra højde-

Himmelbjerget.

dragene, her er frodigt agerland, og her er hede og vidtstrakte plantager. Placeringen ved den jyske højderyg, på grænsen mellem Østjylland og Vestjylland giver den store spændvidde i naturen.

DENNE SPÆNDVIDDE findes også i de historiske minder. Begynder vi tidsmæssigt, kan først nævnes den enestående geologiske attraktion, man har i Saltprofilen i Them sogn, hvor man på en nøgen indlandsklint har en udmærket illustration af Dan-

(Fortsættes side 5)

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden måned.

Redigeret af *Ib Paulsen*.

Carit Etlarsvej 32, Odense. Tlf. 12 72 71.

DANSK SLÆGTSGAARDSFORENING

Postadresse: Postboks 221, Odense.

Kontor: Hybenvej 27, Hjallesø.

Telefon: Odense 12 94 73 (09).

Postgironummer 831 42.

Kontoret modtager indmeldelser.

Alle breve til foreningen sendes til kontoret, artikler til bladet til redaktøren.

Andet samt private forespørgsler til formanden.

Forespørgsler ang. undersøgelser af enhver art bedes rettet til Slægtsgaardsarkivet.

•SLÆGTSGAARDSARKIVET•

Adresse: Slægtsgaardsarkivet, Det kgl. Bibliotek, København K. Tlf. Minerva 111.

Leder: Arkivar P. K. Hofmansen. Træffes personlig tirsdag og onsdag kl. 14-17.

Formand for arkivudvalget:

Salomon J. Friifelt, »Frifelt«, Ølgod.

Landsbestyrelsen:

Gdr. Chr. R. Christensen, (R), Badstrup, Uggerslev (formand). Tlf. (09) 85 11 49.

Gdr. N. Slemming, Rønne Allé 4, Rønde (næstformand). Tlf. Rønde (063) 7 12 03.

Civilingeniør H. M. Markersen, (R), Rødby Tlf. Rødby 90 11 19.

Gdr. Jørgen Petersen, Thorsgård, Gislinge. Tlf. Gislinge 32.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, Kølstrup. Tlf. Rynkeby 17.

Gdr. Einer Petersen, Kikhavn, Hundested. Tlf. Hundested 149.

Hofjægermester Cederfeldt de Simonsen, Erholm, Aarup. Tlf. Aarup 91 (helst kl. 9-10).

Gdr. Olaf Poulsen, Gundestrupgård, Ars. Tlf. Ars (086) - 2 11 69.

Gdr., sognefoged Holger Grøntved, Mygdal, Hjørring. Tlf. Mygdal 31.

Gdr. Marcus Hansen, St. Duegård, Aakirkeby. Tlf. Aaker 10.

Gdr. Jens Skau, (R), Nygård, Øster Lindet. Tlf. (048) - 4 62 03.

Fru Nina Sørensen, Håstrup, Fredericia. Tlf. Smidstrup 210.

Gdr. H. Chr. Flytkjær, Rindom, Ringkøbing. Tlf. Ringkøbing 372.

Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, Ølgod. Tlf. Krusbjerg 20.

Gdr. Jens Bliigaard, Oddense, Balling. Tlf. Oddense 11.

Foreningens sekretær og konsulent:

Agronom H. Balle, tlf. Odense (09) 12 94 73 (træffetid på kontoret mandag og fredag fra 9-13, bedst efter aftale).

Foreningens juridiske konsulent:

Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, Hillerød. Tlf. Hillerød (03) 26 01 52.

Foreningens revisor:

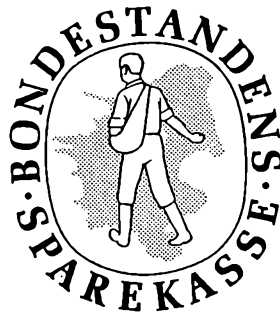
Statsaut. revisor Kr. Foged, Rosenvængets Sideallé 8, København Ø. Tlf. Øbro 30 eller Øbro 5000.

Medlemsforhold:

Frk. Inger Christensen, Risbro 23, Hvidovre, tlf. (01) 78 31 54 (helst før kl. 8 fmd.)

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense. Tlf. (09) 12 10 30.

Hovedkontor: Vesterport,
Vesterbrogade 8, København V.

Til Slægtsgaardsforeningens medlemmer

Alle manuskripter og billeder til optagelse i Slægtsgaardsbladet sendes til bladets redaktør:

Ib Paulsen, Carit Etlarsvej 32, Odense.

★

Alle henvendelser om annoncer bedes sendt til kontorets adresse:

Postboks 221, Odense.

Husk altid tydelig afsenderadresse!

LANDCREDITKASSEN

Laan i landbrug, skov- og havebrug
samt grundforbedringslaan.

Laan kan tilbydes til rentefod 3½, 4, 4½, 5, 5½, 6, 6½ og 7 pct.
Kasseobligationer kan vederlagsfrit indskrives og noteres paa navn.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne

Anker Heegaardsgade 4, København V, telf. C. 9635

SLÆGTSGAARDEN

Medlemsblad for Dansk Slægtsgaardsforening

Nr. 148

April

1967 – 26. årg.

ÅRSMØDET I SILKEBORG

20. og 21. maj 1967

SLÆGTSGAARDFORENINGENS årsmøde holdes i år på Himmelbjerget og i Silkeborg lørdag den 20. og søndag den 21. maj.

Foreningens medlemmer med familie og slægtninge indbydes herved til årsmødet. Nye medlemmer, som indmeldes i foreningen senest 1. maj, får mulighed for at deltage i årsmødet.

Mødet åbnes lørdag eftermiddag kl. 13,00, og alle deltagerne – både herrer og damer – overværer aflæggelsen af beretningerne om foreningens opgaver og virksomhed og den påfølgende drøftelse af aktuelle slægtsgårdsproblemer.

Hjemmenes og slægternes fortid og fremtid angår både den ældre og den yngre generation, og det forventes, at de der kan, tager nogle af slægtens unge med, og at så mange som muligt overværer det indledende eftermiddagsmøde, hvor de bestræbelser, der gøres for at bevare samhørigheden mellem hjemmene, jorden og de unge slægtled i fremtiden, vil blive omtalt, og Slægtsgaardsarkivets arbejde med at udforske og samle gårdenes og slægternes historie bliver belyst.

I en pause under mødet i Hotel Himmelbjergets store sal serveres eftermiddagskaffe.

Mødedeltagere, der ønsker det, kan før mødetid spise en frokostenretning på Hotel Himmelbjerget pr. Ry, der ønskes i så tilfælde gerne bestilling pr. brev eller tlf. Gl. Rye 45 (068-9 71 11-45).

Den store parkeringsplads til højre foran hotellet vil være reserveret for mødedeltagerne.

Med god bistand af midtjyske slægtsgaardsfolk og turistchefen i Silkeborg har man bestræbt sig for at lægge årsmødet tilrette således, at deltagerens tid og økonomi ikke belastes mere end nødvendigt.

Mangel på medhjælp og andre forhold medfører, at det kun er de færreste familier i landbrugsejendomme, der kan tage på ferierejse i flere dage, men vel mødt til to dages årsmøde i Midtjylland.

Indmeldelse sker på den anden sted i bladet værende indmeldelsesblanket.

Deltagere, der ønsker befordring med bus un-

der egnsudflugtens kørsel den 21. maj, kan bestille busbillet og lade egen vogn stå i Silkeborg, ligesom de, der kommer med tog til mødet, kan få busbefordring, hvis det ønskes. Deltagere i Randers amt, som ankommer i turistbus, skal ikke bestille busbillet på indmeldelsesblanketten.

Medlemmer, der eventuelt ikke kan deltage i årsmødet før søndag den 21. maj, bedes også udfylde og indsende indmeldelsesblanketten og betale frokostbillet (punkt 2) og fællesudgifter (punkt 4).

Frokostanretningen og opdækningen til antallet af deltagere på Hotel »Sika« i Hammel er forudbestilt, og kun de der har fået frokostbillet tilsendt, kan indtage pladserne i spisesalen.

Ligesom i fjor begrænses deltagerantallet til arrangementets rammer med hensyn til pladsforhold. Alle deltagere skal være indmeldt og have billetter tilsendt. Indmeldelsesfristen er senest den 7. maj.

I tilfælde af sygdom eller anden forhindring efter indmeldelsen bedes framelding sendt til foreningens kontor senest den 16. maj (som bemærket på indmeldelsesblanketten) af hensyn til afbestilling af hotelværelse og middags- og frokostkverter, således at det indbetalte beløb kan refunderes.

PROGRAM:

Lørdag den 20. maj.

Kl. 13,00 prc. Årsmødet åbnes på hotel Himmelbjerget.

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent og protokolfører.
2. Formanden aflægger beretning.
3. Arkivudvalgets formand aflægger beretning.
4. Bladudvalgets formand aflægger beretning.
5. Beretningerne drøftes.
6. Fremlæggelse af regnskab og budget til beslutning.

7. Valg:
 a. Der er ikke valg af medlemmer til hovedbestyrelsen i år.
 b. Valg af revisor.
 8. Mødested for årsmøde 1968.
 9. Eventuelt.

Kl. 14,30. Mødet afbrydes af en kort kaffepause.

Kl. 16,00. Mødet ventes sluttet.

Efter en spadseretur på Himmelbjerget kan de, der ønsker det, hvis de ikke er bilførere, sejle til Silkeborg med en af turistbådene efter fartplanen.

Før ankomsten til Himmelbjerget eller efter eftermiddagsmødet kan de, der ønsker det, aflægge besøg ved Øm Klosteruin ved Emborg ca. 5 km syd-øst for Gl. Rye.

Kl. 17-18. Ankomst til hotellerne i Silkeborg, hvor deltagerne er indkvarteret.

Kl. 18,45. Middag i La Strada's festsal og derefter kaffe og selskabeligt samvær til kl. 24.

Søndag den 21. maj.

De indlogerede bør bestille morgenbordet dækket til aftalt tid.

Kl. 8,30. Afgang fra Nørre Søgades parkeringsplads.

LANDBOSPAREKASSEN I VEJLE

Kirkegade 25 . Telefon 87

Der køres ud ad Østergade til Resenbro, til venstre over Gudenå og til højre gennem Svostrup til Tvilum Klosterkirke.

Kl. 8,50. Ankomst til Tvilum Klosterkirke. Pastor J. Møller indleder samværet i kirken med en morgensang og giver en kort redegørelse for kirken historie. Der slutes med andagt, hvorefter kirken ses inde og ude.

Kl. 10,00. Ankomst til »Tvilumgård«, som i middelalderen tilhørte Tvilum Kloster. Senere har Tvilumgård været krongods og i privat eje. Gårdens nuværende ejer, proprietær, statsaut. revisor M. Glytting, købte gården med et samlet areal på 430 td. ld. i 1961. Derved blev Tvilumgård atter slægtsgård, idet fru Glytting er efterkommer af slægten Rosenørn, som ejede gården i nogle generationer i 1600-1700-årene. – Ved besøget vil der blive givet oplysninger om gårdens historie, sjældne møbler, naturomgivelser og driftsform.

Kl. 11,00. Ankomst til Hedeselskabets Centralplanteskole »Tvilum Skovgård«, hvor plante-skolebestyrer, havebrugskandidat Ivar Nyholm i korte træk vil fortælle om virksomheden på Centralplanteskolen, herunder plantearter, produktion og planteudlevering.

Kl. 11,45. Afgang fra Centralplanteskolen. Der køres gennem de naturskønne Gjern bakker, gennem Gjern og Nårup, forbi Søbygård, som tilhører Frijsenborg, gennem Søbygård Skov til Hammel.

Kl. 12,30 spises Frokost på hotel »Sika«.

Kl. 14,00. Afgang fra Hammel. Der køres forbi Frijsenborg gennem skoven Gl. Dyrehave, forbi Fuglsang og drejes til højre ad landevejen til Anbæk og derfra mod syd gennem Farre til Toustrup.

Kl. 14,30. Ankomst til Toustrup Overgård, hvor sognefoged Niels Jensen og fru Emmy Jensen byder velkommen til den gård, som var den første af grevskabet Frijsenborgs fæstegårde, der blev købt til fri ejendom i 1851.

Der vil blive givet oplysninger om gården og slægtens tilknytning dertil. I de nærmeste slægtled har gårdens ejere været kendt som foregangsmand ved fremragende jorddyrkning og hingsteopdræt, landboforeningshverv og politisk virksomhed.

Kl. 15,30 afsluttes årsmødet på Toustrup Overgård, og udflugtsbusserne kører til Silkeborg og privatbilerne kører hver til sin egn.

Vejlængden der gennemkøres under udflugturen fra Silkeborg over Tvilum-Hammel-Toustrup-Silkeborg er ca. 70 km.

Nærmere omtale af Silkeborg og de egne, der besøges, er givet her i bladet i redaktionssekretær Nørgaard Jepsens artikel.

SILKEBORGEGNEN

Fortsat fra side 1

marks tilblivelseshistorie. Søger man menneskenes spor er egnen rig på oltidsgrave af forskellige typer, og i museet i Klosterlund ved Engesvang har man lejlighed til at se en samling af redskaber, som er brugt af folk, som levede her for 6000 år siden. Klosterlundbopladsen er den hidtil ældst kendte i Jylland. Gudenåbopladserne er fundet i rigt mål overalt på Silkeborgegnen, og fund herfra kan ses flere steder, men mest anskueligt i Gudenåmuseet ved Gl. Rye.

Bronzealderminder er der, bortset fra højene, bl. a. i særprægede solsten ved Laven og Krage-lund, og som en hilsen fra jernalderen kan ses det chokerende velbevarede hovede af Tollundmanden, der levede på Silkeborgegnen i tiden omkring Kristi fødsel. Han ligger på Silkeborg Museum, der iøvrigt har til huse i byens ældste bygning, den gamle hovedgård fra 1766. Går vi videre frem i tiden, er det værd at nævne, at en af de ældste skriftlige hilsener fra vore forfædre findes på en runesten, som nu står i Sdr. Vissing Kirke. Der er det interessante ved denne runesten, frem for så mange andre, at man fra historien kender personerne, der står omtalt i runerne. Stenen er rejst til minde om Harald Blåtands svigermor – af Harald Blåtands hustru til minde om sin mor.

KIRKERNE er her på egnen, som de fleste andre steder, stedet hvor man finder kulturhistoriske minder fra mange epoker, men det er værd at nævne, at Silkeborgegnens kirker også har alsidig repræsentation af forskellige former for kirkekunst. Stenhuggerkunsten i talrige smukke portaler og døbefonter, mange med dobbeltløver. I Sinding findes ved nordportalen, udhugget i granit, den korsfæstede Kristus, en af de ældste Kristusfremstillinger, vi kender herhjemme. Pragtfulde kalkmalerier findes bl. a. i Vinderslev og Grønbæk, og blandt egnens altertavler er der særlig grund til at nævne den rigt udskårne tavle i Tvilum, som deltagerne i årsmødet får lejlighed til at se.

Tvilum kirke er særpræget i sin bygning, hvilket hænger sammen med, at den er en fløj af et munkelovestier fra det 13. århundrede, og den står som repræsentation for et karakteristisk træk i egnens fortids liv. Silkeborgegnen har mere end nogen anden del af landet været en klosteregn. Adskillige klostre lå ved Gudenåen og de med den forbundne søer. Tilbage af klostrene er endnu som kirkebygning foruden Tvilum, kirken i Venge,

men mest interessant på dette område er nok klosterruinen i Øm, hvor man kan se de gamle munke i deres grave og i klostermuseet få orientering om de mange ting, man har fundet under udgravningerne.

GÅR vi videre frem i historien og søger efter prægtige herregårdsbygninger, må man vel nok indrømme, at Silkeborgegnen ikke har dem i større tal, men regner vi Frijsenborg, som kun ligger knap 30 km fra Silkeborg, med, kan der dog bydes på en af de smukkere herregårdsbygninger fra nyere tid. På en halvø i Hinge Sø lidt nord for Silkeborg ligger Vinderslevholm, hvis bygninger man regner med har mindst 500 år på bagen. Ved Kjellerup har vi Aunsbjerg, som Blicher så ofte har beskrevet, og af andre herregårde på egnen kan nævnes Palstrup og Sophiendal. Den borg, som gav Silkeborg navn, er for længe sunket i grus, men dens ruiner er afdækkede og kan ses på Slotsholmen ved Silkeborg Langsø.

I forbindelse med en omtale af herregårdene kan det nævnes, at der omkring Silkeborg i nyere tid er opstået en række større godser, som i det væsentlige driver skovbrug. Det er f. eks. Ry Nørreskov ved Himmelbjerget, Højkol, Addithus, Løndal og Løvenholt, som helt behersker terrænet omkring Salten Langsø.

Blandt egnens store gårde er også Tvilumgård, som besøges under årsmødet. Den var oprindelig ladegård til Tvilum Kloster, og der er det morsomme ved gårdens historie op gennem tiderne, at den i 1774 af den daværende ejer blev solgt til gårdens bønder, der herved fik deres frihed.

OM SELVE Silkeborg by kun dette, at den vel først og fremmest er kendt som turist-, kur- og skoleby, men at den industritradition, som indledtes, da papirfabrikant Michael Drewsen i 1844 grundlagde byen ved at lægge sin fabrik her i det dengang så øde fastland, i de senere år er fulgt stærkt op med en ny industriel udvikling. Erfaringsmæssigt er der ikke megen tid til at se nærmere på årsmødebyer, men skulle De mellem arrangementerne få tid til en lille tur, så gå f. eks. til bådehavnen hvor verdens ældste dampskib, hjuldampere Hjejlen ligger. Gå også ad stien ud langs Gudenåen. Selv her i de mere civiliserede omgivelser er der idyl, men for den der søger mere ensomme stier, stille idyl eller stort udsyn, så ligger de i rigt mål lige udenfor byen. Forhåbentlig vil den smagsprøve, deltagerne i årsmødet får, give lyst til at komme igen en anden gang og se mere og studere nærmere de skønne og interessante enkeltheder i den alsidige Silkeborgegn.

G. Nørgaard Jepsen.

30 Slægtsgårdsdiplomer

I FORTSÆTTELSE af den fortegnelse over de første 50 udstedte slægtsgårdsdiplomer, der fandtes i »Slægtsgården«s nr. 96 (august 1958), gives nedenfor en fortegnelse med vedføjlet diplomnummer og udstedelsesdato over de 30 slægtsgårdsejere, som siden indtil dato har fået udstedt slægtsgårdsdiplom:

51. 17/12 1958. Gdr. Erland Sørensen, Dalager, Tostrup (Keldby sogn), pr. Stege.
52. 19/12 1958. Gdr. Anthon Johannes Pedersen, Bægård (Lyngå sogn), pr. Lerbjerg St.
53. 23/4 1959. Gdr. Hans Christian Christiansen, Bjerning (Bjerning sogn), pr. Haderslev.
54. 12/5 1959. Gdr. Jens Sehested Jakobsen, Tvilum Østergaard (Tvilum sogn), pr. Fårvang.
55. 23/5 1959. Gdr. Ole Jakob Karl Andersen, Kjulerupgård, Kjulerup (Bjæverskov sogn), pr. Østervang.
56. 18/6 1959. Gdr. Kresten Nielsen, Lille Thorum (Thorum sogn), pr. Roslev.
57. 11/9 1959. Gdr. Søren Sørensen, Grønvang, Balle (Bredsten sogn), pr. Bredsten.
58. 18/11 1959. Gdr. Harald Christensen, Horskærgård, Egebjerg (Hansted sogn), pr. Horsens.
59. 11/12 1959. Gdr. Niels Frederik Rasmussen, Ryeshus (Farendløse sogn), pr. Sneslev St.
60. 19/1 1960. Gdr. Ingvar Larsen Grynderup, Fandrup (Farsø sogn), pr. Fandrup.
61. 11/3 1960. Gdr. Søren Kjærgård Jensen, Kjærgård (Aulum sogn), pr. Aulum.

62. 14/5 1960. Gdr. Peder Simon Pedersen, Pedersgård, Bukkerup (Søllested sogn), pr. Glamsbjerg.
63. 27/8 1960. Gdr. Jens Peter Nissen, Borg (Brede sogn), pr. Bredebro.
64. 16/12 1960. Gdr. Søren Udsen Høgh, Karlby (Krogsbæk sogn), pr. Hornslet St.
65. 22/2 1961. Gdr. Johannes Josefsen, Allerup (Sneum sogn), pr. Tjæreborg.
66. 15/12 1961. Gdr. Henning Holm Petersen, Tranagergård, Skibstrup (Hellebæk sogn), pr. Alsgårde.
67. 5/5 1962. Gdr. Kristian Gerlev Larsen, Brandemarksgård, Fjellerad (Gunderup sogn), pr. Fjellerad.
68. 1/12 1962. Gdr. Markus Hansen, Store Duegård (Åker sogn), pr. Akirkeby.
69. 15/12 1962. Gdr. Åge Andersen, Kæderup (Tureby sogn), pr. Tureby.
70. 14/5 1963. Gdr. Anders Seier Andersen, Hjelmdrupgård, Hjelmdrup (Egtved sogn) pr. Egtved.
71. 8/ 1963. Gdr. Vagn Mathiasen, Munkhøjgård, Borsholm (Hornbæk sogn), pr. Saunte.
72. 5/9 1963. Gdr. Harald Jakobsen, Boelt, Snævre (Bjergby sogn), pr. Hjørning.
73. 19/3 1965. Gdr. Peter Johannes Nielsen, Rudegård, Rude Eskilstrup (Munke Bjergby sogn), pr. Vedde.
74. 15/6 1965. Gdr. Henning Båsegård Westh, Båsegård, Rutsker (Rutsker sogn), pr. Hasle.
75. 3/8 1965. Gdr. Eske Egedal Bennedsen, Gammelbro, Lourup (Gørding sogn), pr. Gørding.
76. 15/2 1966. Gdr. Hans Kloppenborg Skau, Skovgård, Styding (Hammelev sogn), pr. Hammelev.
77. 16/5 1966. Gdr. Maren Louise Hørstebro, Bakkegård, Rødding (Rødding sogn), pr. Rødding.
78. 16/12 1966. Gdr. Svend Åge Andersen, Store Slemminge (Slemminge sogn), pr. Sakskebøbing.
79. 16/1 1967. Gdr. Jørgen Peter Nissen, Dalhavegård, Hjortlund (Hjortlund sogn), pr. Gredstedbro.
80. 4/3 1967. Gdr. Hans Rasmussen, Ørsted (Ørsted sogn), pr. Ørsted.

Slægtsgårdsarkivet, marts 1967.

P. K. Hofmansen.

Fotokopiering!

Manuskripter, originaldokumenter, attester, matrikelkort etc. fotokopieres.

Størrelse 21 × 30 cm: 1,50 kr. pr. kopi.

Størrelse 22 × 36 cm: 1,75 kr. pr. kopi.

Rabat ved større bestillinger!

Slægtsgaardsarkivet.

Det kgl. Bibliotek.

København K.

Medlemskontingent 1967

Efter udsendelsen af giroindbetalingskort har hovedparten af foreningens medlemmer straks indbetalt kontingentet for 1967 og der indgår endnu et betydeligt antal daglig.

For at undgå ekstraopkrævning erindres de, der endnu ikke har benyttet giroindbetalingskortet, om at finde det frem til benyttelse inden 15. maj.

Der spares tid, tryksager og porto ved at undgå ekstraudsendelse af de grå giro-indkasseringskort.

FYENS STIFTS KREDITFORENING

ODENSE

Mageløs 2 – Telf. 11 77 77

Uopsigelige lån i alle arter af faste ejendomme i Fyens Stift.

Cirkulerende kasseobligationer ca. 1,1 milliard kr.

Umyndiges og offentlige midler kan anbringes i foreningens kasseobligationer. Obligationer indskrives og opbevares vederlagsfrit (dog mindst 10.000 kr.)

Notering på navn er ikke nødvendig.

KLOSTRE VED GUDENÅ

Af P. K. Hofmansen

I DEN SKOVRIGE EGN omkring Gudenåens midterste løb anlagdes i middelalderen nogle af landets ældste klostre. Tyrsting, Hids, Gjern, Houbjerg og Hjelslev herreder med deres udstrakte skove, dale, vandløb og søer var helt i overensstemmelse med de ønsker om fredfyldte steder til bøn og arbejde, som ordensreglerne fordrer.

Klostrene blev som oftest anlagt afsides fra de gamle landsbyer. Inde i skovene, hvor en å mandede ud i en sø, eller på en ø, der skiltes fra det omliggende land ved søer, vandløb og engdrag, kunne den vejfarende træffe på den store samling bygninger, der hørte til et sådant klosteranlæg.

Klostrene var almindeligvis firlængede gårde, hvis nordfløj som regel var dets kirke, og udenom fandtes lader, staldbygninger, porthus og klosterhaven, der dannede overgangen til klostrets agerjorder, hvis begrænsning var det nærmere eller fjernere skovbryn.

Den hellige Benedikt af Nursta havde i år 529 stiftet Benediktinernes Munkeorden, af hvis medlemmer de første munke kom til Danmark år 826 med Ansgar og Autbert, der begge var munke af denne orden. En gren af Benediktinernes Orden med strengere regler end moderordenen blev år 930 stiftet i den franske by Cluny, hvorfor munkene i de klostre, som sluttede sig til denne gren, blev kaldt cluniacensere.

Klostret i Voer, der var anlagt på det flade land mellem søbredden og den stejle, skovklædte højderyg ved Gudenåens ældre udløb i Mossø, menes at være det ældste kloster i hele landet. Det var oprindeligt et cluniacenserkloster, og dets ordensregler blev ved Århusbispen Jens Iversen Langes medvirken i 1462 skærpet, hvorefter pave Innocents VIII i 1486 tillod, at munkene i Voer knyttedes til den forening af tyske og nederlandske benediktinerklostre, der samlede sig om klostret Bursfelde ved Göttingen.

I den pavelige tilladelse nævnes, at klostret havde været afbrændt 3 gange, og en af disse gange har uden tvivl været i 1246, da hertug Abel med sine tyske tropper trængte op i Jylland under fejden med broderen, kong Erik Plovpenning. I alle tilfælde brændte Abels tropper under dette røvertogt landsbyen Gammel-Vissing, hvor de dog lod kirken være i fred. Denne landsby hørte under *Vissing Kloster*, som var et nonnekloster af Benediktinernes Orden, der lå på en lille halvø

mellem Mossø, Gudenå og Salten Langsø. Kort tid efter 1411 var dette kloster øde, og det blev nedlagt af biskop Ulrik Stygge i Århus (1424–1449), hvorefter en del af dets gods i 1428 blev lagt under Voer Kloster.

I VEJERSLEV i Houbjerg herred synes der omkring 1203 at have ligget et kloster, idet Abbed Ingmar i Vejerslev nævnes dette år. Fundamenter af *Vejerslev Kloster* skal endnu have eksisteret i slutningen af 1700-tallet, men formentlig er det kort tid efter 1203 blevet nedlagt og dets munke og jordegods lagt under *Alling Kloster* i Hids herred, der i hvert fald senere var i besiddelse af Vejerslev by og kirke. Sidstnævnte kloster var uden tvivl et benediktinerkloster, som i tiden 1231–1268 blev anlagt ved bredden af Alling Sø, hvor det var omgivet af store skove. Det lededes af en abbed og kaldes 1444 Sankt Hans Kloster i Grønbæk, skønt det lå i Svostrup sogn. Det blev efterhånden en anset og rig stiftelse.

Angående *klostret i Venge* i Hjelslev herred, der var et benediktinerkloster, hvis kirke nu er den ældst bevarede klosterkirke i Danmark, ved man ifl. et brev, som pave Alexander III i 1166 skrev til kong Valdemar den Store, at det på et tidligere tidspunkt var stiftet af den danske kongeslæggt. Nævnte år var det imidlertid i forfald og husede kun 3 munke hvortil kom, at abbed Jens førte et uordentligt liv. Med disse forhold i betragtning lykkedes det samme år den navnkundige biskop Svend i Århus at få kongen til at overdrage klostret i Venge til cisterciensermunkene i Sminge.

Cisterciensermunkenes Orden var opstået som en reformbevægelse indenfor benediktinerne, idet munkene i klostret Citeaux i Frankrig 1098 udvandrede til Cistercium i Bourgogne og her, under benediktinerabbeden Robert af Molesme, grundlagde det første kloster af denne orden, hvis munke skulle leve i streng overholdelse af den hellige Benedikt af Nursias' regler om et fast opholdssted, fattigdom og cølibat samt ubetinget lydighed.

Det var dog først under påvirkning af den hellige Bernhard, som 1113 indtrådte i ordenen og blev abbed for et datterkloster i Clairvaux, at cisterciensernes store verdenshistoriske indflydelse på middelalderens religiøse og kulturelle liv begyndte. Den danske biskop Eskil i Roskilde (1134

–1137), som fra 1137 beklædte ærkebispesædet i Lund (1137–1178), var den hellige Bernhards nære ven og derfor særlig ivrig for at indføre Cistercienserordenen i Danmark, hvis første kloster i landet blev Herrisvad i Skåne, som 1144 blev stiftet af ærkebiskop Eskil selv.

Senere kom klostrene i Esrom, Sorø, Holme (nu Brahetrolleborg), Tvis, Vitskøl (nu Bjørnsholm), Øm, Løgum og Ryd (nu Glücksburg) med flere til, og da munkene i disse klostre, der som oftest blev anlagt i øde dale, hvor hårdt arbejde for at bjerge føden blev krævet af enhver, ikke måtte søge deres underhold fra andre kilder end agerbrug og kvægavl, fik disse som foregangsmænd på landbrugets område overordentlig stor betydning, så cistercienserklostrene med en vis ret har kunnet kaldes middelalderens landbrugsskoler.

DET VAR i februar 1166, at abbed Henrik i Vitskøl sendte nogle af sine cisterciensermunke til Århus Stift for der at grundlægge et datterkloster af sit eget kloster ved Limfjorden. Ved *Sminge* i Gudendålen havde biskop Eskil i Århus udset og skænket en plads til anlæggelsen af det nye kloster, men da munkene i vinterkulden kom til dette sted ved *Sminge Sø*, fandt de det utilstrækkeligt til anlæggelsen af et kloster, da det kun omfattede en enkelt gård.

Aldrig så snart var biskop Eskil i løbet af sommeren 1166 omkommet på et Vendertogt og den senere så navnkundige Svend udpeget til hans efterfølger på Århus bispestol, før abbed Henrik, der var højt elsket både af kongen og alle rigets stormænd, henvendte sig til den nye biskop, overvandt dennes uvilje mod Cistercienserordenen og fik gennem ham kong Valdemar den Store til at anbringe de udsendte munke fra Vitskøl i det forfaldne benediktinerkloster i Venge, hvor englænderen Brian blev ansat som abbed.

Sminge blev således opgivet, og Vitskølmunkene begyndte at indrette sig i klostret i Venge, der med sin kirke lå lunt på en høj i en dal ved *Venge Sø*, og med et betydeligt jordegods under sig. Alligevel varede cisterciensermunkenes ophold i Venge kun kort tid. En adelsdame ved navn fru Margareta, der var i slægt med kongehuset og rimeligvis begærlig efter dettes tidligere besiddelser i Venge, som for mange år siden af kongehuset selv var skænket til benediktinerne, påførte de arme munke så mange genvordigheder og forfølgelser, at de allerede 1168 flyttede til øen Kalvø i Skanderborg Sø, hvor et gammelt benediktinerkloster blev overladt til dem.

Klostret på Kalvø lå overfor *Ring Nonnekloster* – uvist af hvilken orden – der var anlagt ved den sydlige bred af Skanderborg Sø. Dette kloster bestyredes af en prior og en priorinde og nævnes først i et dokument fra 1203, skønt det formodent-

lig har eksisteret på den tid, da munkene fra Venge 35 år tidligere med deres ejendele satte over søen og tog deres lille ø i besiddelse.

De var dog alt andet end tilfredse, idet kongen havde tilegnet sig $\frac{2}{3}$ af Vengeklostrets gods, så brødrene kun beholdt dette klostrets gods i Harlev. Kalvø kunne naturligvis ikke erstatte munkenes tabte jordegods i Venge, men trods klager fik de hverken jord eller den gyldne messehagel og de to pragtfulde guldringe, som fru Margareta havde røvet fra Venge Kirke, tilbage, »fordi kongen for frændskabs skyld elskede kvinden inderligt og ikke ville bedrøve hende i levende live, og desårsag satte retten til side«. Munken, der på Valdemar Sejrs tid skrev dette i Øm Klosters krønike, tilføjede: »Derfor klager brødrene den dag i dag, som de altid har klaget og ej heller vil ophøre med at klage, indtil der vederfares dem ret med hensyn til, hvad der uretfærdigt er dem frataget«.

Det varede ikke længe, før de snævre forhold på Kalvø blev cisterciensermunkene for trange, og ved forårstid 1172 flyttede de til Øm på tangen mellem Mossø og Gudensø, hvor de fandt et blivende sted og rejste deres navnkundige kloster, som i de næste 388 år forblev i cisterciensernes varetægt. Kort efter ankomsten til Øm lykkedes det delvis munkene at få rådet bod på den uret, der var begået mod dem ved fraflytningen fra Venge 1168. Ved et mageskifte med kongen fik de $\frac{2}{3}$ af Vengeklostrets gods tilbage, men måtte samtidig afstå landsbyerne *Sminge*, *Voel* og *Faar-dal* samt klostrets gods i *Essenbæk* i *Sønder Hald* herred. *Øm Kloster* kom således ret hurtigt i besiddelse af Venge kirke og kloster og det meste af det gods, som benediktinerne i årenes løb havde samlet på egnen.

CISTERCIENSERMUNKENE havde været heldige, da de valgte stedet Øm med dets omgivende søer og moser til anlæggelsen af deres nye kloster, som de da også betegnede som »Care insula«, d.v.s. den kære ø. Broder Martin havde allerede før flytningen fundet ud af, at vandstanden i den søndre sø (*Mossø*) stod en alen højere end vandstanden

Daggamle kyllinger – grise og gylte.

Gør indkomsten større ved opdræt af slagtekyllinger. De bedste daggamle kyllinger af fineste avlscenterafstamning – Pl. Rock – leveres i små og meget store partier til rimelig pris.

Faste rugæggsleverandører søges.

Sortbrogede grise og gylte til salg fra avlscenter.

Hans og Oluf Jensen, Birkum pr. Fraugde, Fyn.

Tlf. Davinde 76 (09) 97 25 11.

i den nordre sø (Gudensø), så stedet aldrig kunne komme til at lide af vandmangel, og i nærheden fandtes teglværksler i jorden, der kunne være særdeles anvendelig med hensyn til den nye kunst at brænde teglsten, som fra Nordtyskland just var trængt op i landet. I det buskfyldte terræn mellem de to søer begyndte man da at bygge klostrets bygninger samtidig med, at munkene med deres store kundskaber til agerbrug og kvægavl skaffede sig det nødvendige til livets ophold. Opgangstiden under Valdemarernes styre var med dem i deres

LA STRADA

byder alle gæster hjertelig velkommen til Silkeborg.

Venlig hilsen Flemming Kubel

Hotel »SIKA«, Hammel,

modtager gerne selskaber fra 20–300 kuverter. Tlf. (061 – 8 71 11) nr. 12.

Benyt lejligheden til at se Frijsenborgegnen med de smukke skove.

Dansk Slægtsgaardsforening

RANDERS AMTSKREDS

arrangerer med forventet tilslutning

BUSTUR

til Silkeborg

til årsmødet den 20.–21. maj

Afgang fra Vivild kl. 10,30 og fra Frederiksplads i Randers kl. 11,15 lørdag den 20. maj.

Tilmeldelse sker til rutebilejer H. Esbensen, Vivild, senest 10 dage før. Telf. Vivild 33.

Amtsbestyrelsen.

*Velkommen til
årsmøde i Silkeborg*

SILKEBORG BANK

foretagende hvortil kom, at de i Århusbispens Svend fandt en trofast og gavmild beskytter. Han havde været med kong Valdemar den Store i ledingsflådens togt til Rügen 1169, da det afgørende slag mod venderne fandt sted, og det var ham, som til skam og forsmædelse for beboerne i den vendiske by Karenz stod op på afgudsbilledets bryst, da det blev slået ud af templet for at ende som brændeknuder i de danskes lejr. Med sin forkærlighed for cistercienserne skænkede han klostret i Øm en mængde gods på Djursland, og munkene kvitterede for denne gavmildhed med at give ham en hædersgrav foran den hellige jomfrus højalter i deres kirke, da han døde 1191. Få år senere blev den bekendte Gunner abbed i Øm og

beklædte denne stilling til 1222, da han blev udnævnt til biskop i Viborg. Han var Valdemar Sejrs medhjælper ved udarbejdelsen af Jydske Lov, som blev udgivet 1241, og man mener, det er ham, som har formet dens berømte fortale: Med lov skal man land bygge etc. Ufredstiden efter kong Valdemar Sejrs død 1241 kom naturligvis også til at berøre det virksomme klosterliv i Øm. Da hertug Abel som tidligere nævnt i 1246 trængte frem i disse egne, røvede han under kraftig modstand klostrets heste, og det var i denne kamp, at den nyvalgte abbed Jens, hvis grav sammen med biskop Svends stadigvæk ses i klostrets ruiner, blev hårdt såret i venstre skulder, så han døde få år efter på grund af denne læsion, som aldrig blev lægt.

Året efter hertug Abels røvertogt til klostret opholdt Erik Plovpenningss dronning Jutta sig på Skanderborg slot, hvor hun benyttede sig af lejligheden til at lægge røveriske baghold for klosterbrødrene, når de fra klostrets besiddelser på Djursland kom agende med deres korn til Øm. Til større fortræd var måske den strid, som brødrene 1263–1267 havde med biskop Tyge af Århus (1260–1272) om bispens ret til 3 ugers gæsteri hvert år indenfor klostrets mure. Striden blev med meget hvasse ord ført mellem bispens og abbederne Boetius og Thuro, og uden tvivl endte den i kraft af den stærkeres ret med bispens sejr. Ellers syledede brødrene mellem deres gudstjenester og bedestunder med agerbrug og kvægavl, teglværksdrift og lægekunst. I 1257 var deres prægtige teglstenskirke delvis fuldført og blev indviet under stor højtidelighed. Resterne af denne kirke ses endnu, og de talrige fund af skeletter i og udenfor kirken røber ved foretagne undersøgelser, at lægekunstens barmhjertige gerning mod syge og sårede mennesker i stor stil blev øvet indenfor klostrets mure. Alleerede i den kirkelige oldtid fandtes ved domkirkerne samfund af gejstlige, såkaldte kanniker, der levede i et vist klosterpræget fællesskab. Kirkefaderen Augustin (354–430) havde indrettet det på denne måde i sin bispegård i Hippo, og efter at reformbevægelsen indenfor kirken var begyndt år 930 med stiftelsen af klostret i Cluny, vedtoges det på lateransynoden 1059 at indføre ejendomsfællesskab og fællesskab i dagliglivet i kapitel (samling af gejstlige), dormitorium (sovesal) og refektorium (spisesal) ved de kanoniske stifter. Herved optog man traditionen fra livet i den hellige Augustins bispegård, og samtidig gjorde man hans skrift om gejstlig levned til åndeligt grundlag for dette fællesskab. Foreløbig var der dog kun tale om regelbundet kanonisk liv i almindelighed, men i 1095 besluttede man at lægge en såkaldt Augustinregel til grund for et særligt ordenssamfund. Fra dette tidspunkt træder augustinerordenen frem som en fuldt færdig organisation, hvis tanker ud fra Augustins skrift »De civitate Dei« (om Guds stat), der

Med 523+624 de helt nye IH traktorer, om De kører med plov, ballepresser, mejetærsker eller andre typer maskiner - altid vil De være begejstret over hvor let De klarer de daglige arbejdsproblemer. 523 + 624 traktorerne hører hjemme i 50 og 60 hk - klassen. 523+624 er idag, imorgen og i fremtiden Deres nye traktor. Ring eller kom ind til os, vi fortæller Dem alt om disse nye traktorer og især om det De ikke kan se.

Kør 523+624 - og også De når meget mere.

Kr. Jacobsen

Holmstol pr. Gjern . Tlf. 0681 Gjern 20

omhandler forholdet mellem kirken og den verdslige magt, blev bestemmende for middelalderens brydninger mellem kirke og stat.

I Danmark kaldte man medlemmerne af denne orden augustinerkorherrer, idet disse bestod af præster, der skulle varetage alle former for sjælesorg og derfor i højere grad end benediktinerordenen og cistercienserordenen fik et ansigt, der vendte ud mod det menige folk. Augustinerordenen var således i væsentlig grad knyttet til domkirkernes kapitelklostre, men også udenfor stiftsbyerne fik ordenen oprettet klostresamfund som egentlige munkeklostre. Man ved ikke med sikkerhed, hvornår augustinerordenen kom til Danmark, men i alle tilfælde fandtes der før 1145 på den lille Eskilsø i Roskilde fjord et samfund af augustinermunke, og man ved, at den hellige Sankt Kjeld, der døde 1150 som provst for domkapitlet i Viborg, tilhørte samme orden.

I GUDENÅLANDET var augustinerordenen repræsenteret ved *nonneklostret i Søby* i Gjærn herred og *munkeklostret i Tvilum*, hvoraf klostret i Søby var langt det yngste. Det blev oprettet mellem

1371 og 1386 af Laurids Offesen Hvides enke Helene, der til sin død skulle have fri rådighed over de ejendomme, hun skænkede til klostret. Var det ikke bygget, før hun døde, skulle godset tilfalde Tvilum kloster. Søby kloster var ikke færdigbygget ved fru Helenes død, og da det i 1428 kun var beboet af 1 nonne, skønt det var beregnet til 12, blev det nedlagt og godset efter bestemmelsen inddraget under Tvilum kloster, som dog først 1514 fik et forlig i stand med fru Helenes arvinger af slægten Vestenie til Søbygård, der havde tragtet efter at bemægtige sig samme.

Tvilum kloster, hvis gamle kirke nu er sognekirke, blev anlagt i naturskønne omgivelser på et ensomt sted ud mod engene ved Gudenå. Denne har nok i de tider været en del befærdet af både, og Tvilum kirke har sikkert for skibsfolkene, som senere for pramdragerne med deres kåg, været et ofte omtalt mål på sejladsen frem og tilbage mellem skovlovringerens land og Randers bro. Endvidere lå Tvilum kloster i nærheden af middelalderens vigtige færdselsstrøg mellem Viborg og Skanderborg, hvilket, som det senere skal omtales, ikke altid var en fordel.

Det var munke fra augustinerklostret i Dalby i Skåne, som i begyndelsen af 1200-tallet grundlagde Tvilum kloster og viede det til Jomfru Mariæ ære. Det blev bygget som et trefløjet klosteranlæg, hvortil kirkens teglstensbygning føjede sig som den nordre fløj. Den var dog ikke så stor som nu, da den først i slutningen af 1200-tallet blev ført op i sin nuværende højde samtidig med, at der byggedes 2 fag med otte delte, kuplede hvælve til mod vest. Af den oprindelige kirke findes nu rester fra tiden omkring 1250 i de to østligste fag, hvortil har sluttet sig et overhvælvet sakristi ved østfagets nordre side. Af dette kan stadigvæk ses et tagspor og et par døråbninger, ligesom en dobbeltniche med kløverbladsbuer i korvæggen bag alteret også stammer fra den ældste kirkebygning. Klosters ladegård lå et godt stykke nord for samme, hvor nu Tvilumgård har sin beliggenhed, og klosters gods fandtes for det meste i Tvilum, Gjærn og Skorup sogne.

På grund af klosters beliggenhed tog kongerne på deres rejser mellem Viborg og Skanderborg, som det synes, ofte ind i Tvilum kloster. Måske aflastede det såkaldte »Erik Glippings jagthus« i

Grønbæk, der var en middelalderlig murstensbygning på en sokkel af rå, kløvet kamp, klostret en del, men i alle tilfælde klagede munkene i 1256 over, at kong Christopher I. ikke mindre end 5 gange i løbet af et år havde indlogeret sig i klostret, og det var først i 1513, at provsten i Tvilum af kong Christian II. købte frihed for klostret for sligt gæsteri. Klosters betydning indenfor augustinerordenen understreges af den omstændighed, at det i 1280, 1288 og 1357 gav husly for ordenskapitler. Man kender navnene på flere af provsterne i Tvilum kloster, blandt hvilke Poul Mikkelsen, der døde i 1490, fik sin grav i klosterkirken dækket med en endnu bevaret gotisk ligsten med minuskelindskrift.

Da reformationens storme satte ind og slog mod de gamle klostermure, var Vissing, Vejerslev, Venge, Kalvø og Søby klostre forlængst forsvunden. Voer kloster blev ødelagt senest 1568, og blandt dets inventar var allerede i 1560 en af altertavlerne kommet til Ejsing kirke i Ginding herred, medens en anden var havnet på Dronningborg slot i Randers. Alling kloster og Ring kloster blev verdsliggjort og omdannet til godser under kronen.

LANDHYPOTEKFORENINGEN FOR DANMARK

yder lån mod pant i grund-, industri-, gartneri- og landbrugsejendomme overalt i Danmark. I hovedstadsområdet og købstæderne dog kun mod pant i gartneri- og landbrugsejendomme.

Belåningsgrænse:

75 % af den ved en vurderingsforretning konstaterede værdi af fast ejendom og løsøre. Finansieringsproblemer ved generationsskifte, ejendoms køb, sammenlægning af ejendomme, byggeri, besætningsforøgelse og anskaffelse af inventar løses ved optagelse af et hypotekforeningslån. Nærmere oplysning om foreningens udlånsvirksomhed fås ved henvendelse til advokater, pengeinstitutter, foreningens vurderingsmænd og kontor samt nedennævnte repræsentanter:

Hjørring amt - gdr. Karl Lunden, »Stubdrupgaard«, Brønderslev, tlf. Brønderslev (088) 2 14 27.

Ålborg amt - gdr. Poul Voetmann, »Marienborg« pr. Arden, tlf. (085-6 31 11) Rostrup 95.

Thisted amt - gdr. E. Balle Christensen, Ø. Assels, tlf. (077-8 61 11) Ø. Assels 87.

Viborg amt - sognefoged P. Sørensen, Kvorning pr. Hammershøj, tlf. Hammershøj (064) 5 13 15.

Randers amt (+ Samsø) gdr. Aage Pedersen, »Damgaard«, Fjeldsted pr. Mariager, tlf. Mariager (085) 4 14 16.

Århus og Skanderborg amter - gdr. Rasmus Jensen, Vengelund pr. Skanderborg, tlf. (06-18 61 11) Nørre Vissing 50.

Ringkøbing amt - gdr. Mads Søgaard, »Bastrupgård«, Asp pr. Struer, tlf. (074-3 31 11) Vejrum 99.

Vejle amt - Holger G. Jensen, Givskud pr. Jelling, tlf. (0581) Givskud 17.

Ribe amt - gdr. Christian Jensen, »Tangegaard«, Gørding, tlf. Gørding (051) 7 81 42.

Sønderjyllands amter - gdr. Hans Iversen, »Grønvang«, V. Sottrup, tlf. V. Sottrup (044) 6 74 79.

Odense amt - proprietær Erik Andersen, Lundsgaard pr. Guldbjerg, tlf. Særslev (09) 84 12 52.

Svendborg amt - gdr. N. J. Rasmussen, Ellerup, Gudbjerg Sydlyn, tlf. Hesselager (09) 25 10 86.

Københavns, Frederiksborg og Holbæk amter (+ Samsø) gdr. agronom Helge Larsen, »Tjebberupgaard« pr. Holbæk, tlf. Holbæk (03) 43 24 27.

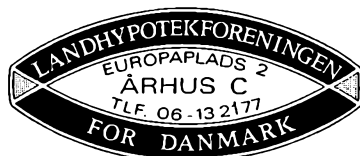
Sorø amt - gdr. Thorkild Jensen, »Toftegaard«, Døjringe, tlf. (03 607) Bromme 212.

Præstø amt - gdr. P. Geert-Jørgensen, »Sneseregaard«, Snesere, tlf. (03 765) Tappernøje 158.

Maribo amt - proprietær Thougard Olesen, »Gurrebygaard«, Søllested, tlf. (03 941) Søllested 39.

Bornholms amt - ingeniør Holger Dam, Nybyvej 65, Aakirkeby, tlf. (03 974) Aakirkeby 363.

Foreningens brochure tilstilles på forlangende.

Et hypotekforeningslån – optaget i låntagernes egen forening – er det sekundære lån

I Øm kloster blev tilgangen af munke standset i 1536, hvorefter de endnu levende i 1560 blev flyttet til Sorø. Kong Frederik II inddrog klostret og dets gods under kronen, og selv boede han på »Emsborg«, som han kaldte stedet, nogle måneder, men i 1561 fik lensmanden på Skanderborg ordre til at nedrive hele klosteranlægget, og alt, hvad der var brugeligt som byggematerialer, blev anvendt til opførelsen af Skanderborg slot. Tvilum klostres bygninger med undtagelse af kirken gik vist til grunde kort tid efter reformationen, uden at man dog ved noget nærmere om det.

De gamle klostres tid var forbi. Vinden for hen over deres tomter, men stadigvæk må munkenes bøn og arbejde betragtes som en vigtig islæt i vor danske kulturs udvikling.

P. K. Hofmansen.

Stormskaden i skovene

Stormfaldskatastrofen den 23. februar 1967, som ramte en meget stor del af Danmarks skove, blev den største i vort skovbrugs historie og vil medføre betydelige økonomiske tab.

I Forstlig Budstikke, som udgives af Dansk Skovforening, gives i marts-nummeret følgende oversigt:

Opførelse af stormfaldet den 23.-24. februar 1967

Skovkreds	Stormfald m ²	
	Nåletræ	Løvtræ
Nordsjællandske	5.000	—
Vestsjællandske	85.000	7.000
Østsjællandske	65.000	12.000
Sydsjællandske	58.000	12.000
Lolland-Falsters	58.000	14.000
Ialt øst for Storebælt	271.000	45.000
Fynske	115.000	27.000
(heraf Nordfyn)	(4.000)	(1.300)
Nordjyske	1.000	—
Kronjyske	3.000	—
Vestjyske	20.000	—
Midtjyske	20.000	—
Sydjyske	165.000	30.000
Ialt Jylland	209.000	30.000
Hele Danmark	595.000	102.000

Da meget af træet, for at undgå lagringsskader, kræver hurtig opskæring på savværk, blev der straks foreslået et indbyrdes samarbejde mellem skovdyrkerne og savværkerne om planlægning af træets fjernelse fra skovene og dets opskæring på savværk og afsætning af det stormfældede træ.

Pluk og klip

Mangel på vers?

Formanden for Landboforeningen i Ringkøbing amt, sagde på et møde i Lemvig:

— Samfundet har ikke råd til at fritage en ung landmand, der etablerer sig første gang, for stempel- og tinglysningsafgifter. Derimod har man uhyre let ved at give 10.000 kr. bort fra den såkaldte kulturfond til en ung mand, der har gjort et par vers.

♦

Millionær på papiret

De uheldige virkninger af sammenhængen mellem vurderinger, ejendomsskatter og formueskatter er blevet stillet i relief af et tilfælde i Vendsyssel, hvor en kvindelig husmand med 28 td. ld. har fået sin ejendom vurderet til 996.000 kr. — altså lige ved en million.

Forrige gang ejendommen blev vurderet blev den sat til 65.000 kr., som passede bedre til bygningerne og det opdyrkede areal.

Ejeren tjener naturligvis ikke flere penge af den grund, men den nye status som millionøse rammer hende på 3 måder:

1. Hun skal betale en stor formueskat.
2. Ejendomsskatten er steget meget.
3. Hun bliver sat ned i invalidepension.

»Gaven« på over 900.000 kr. skyldes ejendommens beliggenhed inde i Vadum by tæt flyvestation Ålborg. Fruen mener at kunne holde ud i 10 år endnu.

Tilhængere af formueskatter på opvurderet landbrugsjord, der ikke er solgt, og tilhængere af ejendomsskatter på produktionsjord vil naturligvis mene, at hun bare kan sælge og hente sin million hjem. Men kommunen vil kun give 300.000 kr. for jorden.

♦

Der er dem, der sætter så meget til livs, så man skulle tro, de ville sig selv til livs.

Mænd taler helst om deres egen fremtid, kvinder om andre kvinders fortid.

Det er ingen kunst at narre folk. Navnlig når det gælder kunst.

En arv er et ansvar, et krav og en glæde, vort led må vi smede i slægtens kæde.

♦

Intet vil nogensinde blive forsøgt, hvis alle tænkelige indvendinger skal overvindes forinden.

(Samuel Johnson)

♦

Den ene generation planter træerne, den anden sidder i deres skygge.

Vælg ingen til ven, før du har udforsket, hvordan han har behandlet tidligere venner.

(Sokrates)

mejetærskere
ballelæsser
hørotor

malkemaskiner
rør-malkeanlæg
vacuum-pumper

mejetærskere

dieseltraktorer

pick-up lavtrykspreser
pick-up ballepresser
gødningstankvogn

pick-up ballepressere

stængelknusere

OLE SØRENSEN & CO. A/S
KOLDING

TLF. (055) 2 51 33*

– Kunstgødning kan jeg vurdere, sagde landmanden. Anden kunst har jeg ikke forstand på, skønt der er meget møg imellem.

Forskellen mellem en ko, som tygger drøv og unge mennesker, der tygger tyggegummi, er det kloge udtryk i koens øjne.
(Svensk landbrugsblad)

Glad hjerte er godt for legemet, nedslået sind suger marv af benene.
(Kong Salomons ordsprog)

Det er med beslutninger som med ål. De er lette at tage, men vanskelige at holde.
(Alexandre Dumas)

Bedre er lidet med ro og rette end meget med uro, falsk og trætte.
(Gl. mundheld)

ANDELSBOGTRYKKERIET
i Odense

55 afdelinger er parat
til at hjælpe Dem

Den store sparekasse giver de store fordele

Det er derfor nærliggende at gå i

SPAREKASSEN FYN

Den almindelige Brandforsikring

for Landbygninger, oprettet ved kongelig Anordning

af 1792

HOVEDKONTOR: STORMGADE 10. KØBENHAVN K. CENTRAL 1100

Provinshypotekforeningen for Danmark

Øster Allé 31

KØBENHAVN Ø

yder uopsigelige 2. Prioritetslaan i Landejendomme
og Beboelsesejendomme overalt i Danmark